

มาตรฐานการศึกษาของชาติ กับการประกันคุณภาพการศึกษา สู่การพัฒนาการศึกษาของคนไทย

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

**มาตรฐานการศึกษาของชาติ
กับการประกันคุณภาพการศึกษา
สู่การพัฒนาศึกษาของคนไทย**

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

279.158

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

ส 691 ม

**มาตรฐานการศึกษาของชาติกับการประกันคุณภาพ
การศึกษาของคนไทย**

กรุงเทพฯ : 2563

28 หน้า

ISBN : 978-616-270-266-2

1. มาตรฐานการศึกษาของชาติ 2. ชื่อเรื่อง

มาตรฐานการศึกษาของชาติกับการประกันคุณภาพการศึกษาของคนไทย

สิ่งพิมพ์ สกศ.

อันดับที่ 36/2563

ISBN

978-616-270-266-2

พิมพ์ครั้งที่ 1

กันยายน 2563

จำนวนพิมพ์

1,000 เล่ม

พิมพ์เผยแพร่โดย

กลุ่มมาตรฐานการศึกษา

สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

99/20 ถนนสุขุโขทัย เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300

โทรศัพท์ : 0 2668 7123 ต่อ 2528

โทรสาร : 0 2243 1129

Website : www.onec.go.th

พิมพ์ที่

บริษัท 21 เซ็นจูรี จำกัด

19/25 หมู่ 8 ถนนเต็มรัก-หนองกวางเขน

ตำบลบางคูวัด อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี 11110

โทรศัพท์ : 0 2150 9676-8

โทรสาร : 0 2150 9679

E-mail : 21centuryprint@gmail.com

Website : www.21century.co.th

คำนำ

ตามที่คณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 เมื่อวันที่ 2 ตุลาคม 2561 และมีมติให้สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาเร่งดำเนินการชี้แจงแนวทางการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาของชาติให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความเข้าใจอย่างชัดเจน ถูกต้องตรงกัน สามารถแปลงกรอบผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ไปสู่การปฏิบัติได้อย่างสอดคล้อง เชื่อมโยง และเป็นไปในแนวทางเดียวกัน

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาจึงได้จัดทำเอกสารมาตรฐานการศึกษาของชาติกับการประกันคุณภาพการศึกษาสู่การพัฒนาการศึกษาของคนไทยขึ้น เพื่อให้ครู ผู้บริหาร และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานเรื่องมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา ตลอดจนผู้สนใจทั่วไป เกิดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องมาตรฐานการศึกษาของชาติ รวมทั้งการประกันคุณภาพการศึกษา ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และสามารถนำมาตรฐานการศึกษาของชาติไปใช้เป็นกรอบในการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สำนักงานฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่า เอกสารฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกท่าน ได้นำไปใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้มีคุณลักษณะหรือผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาทั้ง 3 ด้าน คือ ผู้เรียนรู้ ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม และพลเมืองที่เข้มแข็ง ตามที่กำหนดไว้ในมาตรฐานการศึกษาของชาติต่อไป

(นายสุภัทร จำปาทอง)
เลขาธิการสภาการศึกษา

สารบัญ

หน้า

หลักการพื้นฐาน

1

ความหมายของมาตรฐานการศึกษา

1

มาตรฐานการศึกษาของชาติ

3

การประกันคุณภาพการศึกษา

9

การดำเนินงานของ สมศ. กับกฎกระทรวงการประกันคุณภาพ

14

มาตรฐานการศึกษาของต่างประเทศ

15

ข้อค้นพบและข้อเสนอแนะแนวทางการดำเนินการในอนาคต

21

มาตรฐานการศึกษาของชาติ กับการประกันคุณภาพการศึกษา สู่การพัฒนาการศึกษาของคนไทย

หลักการพื้นฐาน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 33 กำหนดให้สภาการศึกษา มีหน้าที่พิจารณาเสนอมาตรฐานการศึกษา เพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการศึกษา แห่งชาติ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา จึงได้ดำเนินการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของชาติ เพื่อเป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะ คุณภาพ ที่พึงประสงค์ และมาตรฐานที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาทุกแห่ง และเพื่อใช้เป็นหลักในการเทียบเคียงสำหรับการส่งเสริมและกำกับดูแล การตรวจสอบ การประเมินผล และการประกันคุณภาพทางการศึกษา

ความหมายของมาตรฐานการศึกษา

องค์การระหว่างประเทศว่าด้วยการมาตรฐาน (International Organization for Standardization - ISO) ได้ให้นิยามความหมายของมาตรฐานไว้ว่า มาตรฐาน (Standard) หมายถึง เอกสารที่แสดงเกี่ยวกับข้อกำหนด รายละเอียด แนวทาง หรือคุณลักษณะ อันจะทำให้มั่นใจได้ว่าวัตถุ ผลิตภัณฑ์ กระบวนการ และบริการ

เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของสิ่งเหล่านั้น¹ ขณะที่องค์กร standard Australia ได้ให้นิยามของมาตรฐานไว้ว่า มาตรฐาน คือ เอกสารที่กำหนดรายละเอียด ขั้นตอน แนวทางที่จะทำให้มั่นใจว่าผลิตภัณฑ์ บริการ หรือระบบนั้น มีความปลอดภัย เชื่อถือได้² สำหรับประเทศไทยได้มีการกำหนดความหมายของ

มาตรฐานไว้หลายแห่ง อาทิ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ได้ให้คำนิยามของมาตรฐานว่า มาตรฐาน คือ สิ่งที่เป็นหลักสำหรับเทียบกำหนด ส่วนพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ให้ความหมายของมาตรฐานการศึกษาไว้ในมาตรา 4 ว่า **มาตรฐานการศึกษา** หมายถึง ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะ คุณภาพที่พึงประสงค์ และมาตรฐานที่ต้องก่อให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาทุกแห่ง และเพื่อใช้เป็นหลักในการเทียบเคียงสำหรับการส่งเสริมและกำกับดูแล การตรวจสอบ การประเมินผล และการประกันคุณภาพทางการศึกษา

ในต่างประเทศได้มีการนิยามความหมายมาตรฐานการศึกษาไว้อย่างหลากหลาย อาทิ สำนักงานการศึกษาและการฝึกอบรม (Department of Education and Training) ประเทศออสเตรเลีย ให้ความหมายของมาตรฐานการศึกษาไว้ว่า มาตรฐาน หมายถึง สิ่งที่คุณเรียนควรจะรู้และสิ่งที่คุณเรียนสามารถจะทำได้ในแต่ละระดับการศึกษา มาตรฐานจะต้องเป็นจุดอ้างอิงที่ใช้สำหรับการวางแผนการสอนและการเรียนรู้ และสำหรับประเมินผลความก้าวหน้าในการเรียนของผู้เรียน มาตรฐานจะช่วยให้คุณสอนวางเป้าหมาย การติดตามความสำเร็จ และโปรแกรมการพัฒนา ที่จะช่วยสนับสนุน และพัฒนาการเรียนรู้ของคุณ³ มหาวิทยาลัยอิลลินอยส์ ประเทศสหรัฐอเมริกา

¹ ที่มา <http://www.iso.org/iso/home/standards.htm> เข้าถึงเมื่อวันที่ 20 ก.พ. 60

² ที่มา http://www.standards.org.au/StandardsDevelopment/What_is_a_Standard/Pages/default.aspx เข้าถึงเมื่อวันที่ 20 ก.พ. 60

³ What is Standards based education ? <http://www.education.vic.gov.au/Documents/school/teachers/teachingresources/social/physed/standardsedu.pdf> เข้าถึงเมื่อวันที่ 15 พฤษภาคม 2559

ก็ได้ให้ความหมายของมาตรฐานการศึกษาเอาไว้ด้วย เช่นกัน โดยมาตรฐานการศึกษาหมายถึง ความรู้และทักษะที่ผู้เรียนพึงมีอันเกิดจากการเข้ารับการศึกษามาตรฐานการศึกษาจะเป็นพื้นฐานของการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งผู้กำหนดนโยบายและนักการศึกษาจะต้องกำหนดผลลัพธ์อันพึงประสงค์ของผู้เรียน และวิธีการวัดผลสำเร็จของผู้เรียนที่สะท้อนผลลัพธ์อันพึงประสงค์เหล่านั้น⁴ นอกจากนี้ประเทศสหรัฐอเมริกา ยังกำหนดมาตรฐานการศึกษาไว้หลายรูปแบบ ตั้งแต่มาตรฐานการศึกษาในระดับรัฐ ระดับมลรัฐ รวมทั้งมาตรฐานสาระวิชา และมาตรฐานการสอน

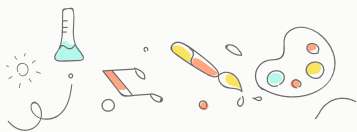
จากนิยามความหมายของมาตรฐานประเภทต่างๆ ที่ได้กล่าวมา มาตรฐานการศึกษา จึงหมายถึง ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ อันจะเกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนเข้ารับการศึกษ โดยที่มาตรฐานการศึกษาจะมีองค์ประกอบเช่นใด ย่อมขึ้นกับคุณลักษณะของผู้เรียนที่ผู้จัดการศึกษาประสงค์จะให้เกิดขึ้นเช่นนั้น

มาตรฐานการศึกษาของชาติ

ประเทศไทยมีการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของชาติ 2 ฉบับ คือ

ฉบับที่ 1 มาตรฐานการศึกษาของชาติ ผ่านความเห็นชอบจากที่ประชุมคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 26 ตุลาคม 2547 ฉบับที่ 2 มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 ผ่านความเห็นชอบจากที่ประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 2 ตุลาคม 2561

⁴ Education Standards <http://www.library.illinois.edu/sshel/education/educstandards.html> เข้าถึงเมื่อวันที่ 15 พฤษภาคม 2559

๐ สังคมแห่งการเรียนรู้สู่การพัฒนาคนตลอดชีวิต

มาตรฐานการศึกษาของชาติ ฉบับที่ 1 กำหนดหลักการและอุดมการณ์ในการจัดการศึกษาของชาติ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 - 2549) นโยบายของรัฐบาล รวมทั้งแนวโน้มการพัฒนาของโลกที่เน้นการพัฒนาอย่างยั่งยืนด้วยการพัฒนาสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต

อุดมการณ์จัดการศึกษาของชาติจึงถูกกำหนดให้เป็นเรื่องของการจัดให้มีการศึกษาตลอดชีวิตและการสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ ภายใต้หลักการจัดการศึกษาที่ให้คนไทยทั้งปวงได้รับโอกาสเท่าเทียมกันทางการศึกษาพัฒนาคนได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (มาตรฐานการศึกษาของชาติ, 2548) ซึ่งสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของการพัฒนาประเทศว่า คนไทยส่วนใหญ่มีการศึกษาและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตเป็นคนดี มีคุณธรรม และซื่อสัตย์สุจริต อยู่ในสังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2545)

มาตรฐานการศึกษาของชาติ ฉบับที่ 1 ประกอบด้วย 3 มาตรฐาน 11 ตัวบ่งชี้ ได้แก่

มาตรฐานที่ 1 คุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ ทั้งในสถานะพลเมืองและพลโลก (คนไทยเป็น คนเก่ง คนดี และมีความสุข) ตัวบ่งชี้ย่อย 5 ตัว ครอบคลุมเรื่อง สุขภาพ ความรู้และทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิต คุณธรรม จิตสาธารณะ และจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก

มาตรฐานที่ 2 แนวการจัดการศึกษา (จัดการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญและการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน) ตัวบ่งชี้ย่อย 2 ตัว ครอบคลุมเรื่อง หลักสูตรการเรียน การพัฒนาผู้เรียน การพัฒนาครู ผู้บริหาร บุคลากรทางการศึกษา และการบริหารจัดการโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน

มาตรฐานที่ 3 แนวการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้/สังคมแห่งความรู้

(การสร้างวิถีการเรียนรู้ และแหล่งการเรียนรู้ให้เข้มแข็ง) ตัวบ่งชี้ย่อย 3 ตัว ครอบคลุม เรื่อง การบริการวิชาการและสร้างความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับชุมชนให้เป็น สังคมแห่งการเรียนรู้ การศึกษาวิจัย การส่งเสริม สนับสนุนแหล่งการเรียนรู้ การสร้าง และจัดการความรู้ในทุกระดับ ทุกมิติของสังคม

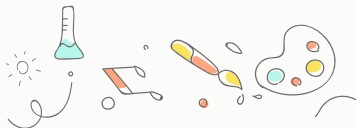
มาตรฐานการศึกษาของชาติฉบับที่ 1
เน้นการพัฒนาคนไทยตลอดช่วงชีวิต
เพื่อนำไปสู่ระบบเศรษฐกิจฐานความรู้

○ โลกเปลี่ยน ประเทศปรับ มาตรฐานขยับสู่ DOE

เนื่องจากสถานการณ์ต่างๆ ของโลกและประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมาก ในช่วงระยะเวลากว่า 10 ปี ที่ผ่านมา อาทิ ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีได้รับการพัฒนาอย่างก้าวกระโดด เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ อินเทอร์เน็ต ในทุกสิ่ง นวัตกรรม โดรน การแข่งขัน การลงทุนที่หลากหลาย สินค้าและบริการ ที่ตอบโจทย์ชีวิตรูปแบบใหม่ ตลอดจนการกำหนดรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) แผนแม่บทภายใต้ แผนยุทธศาสตร์ชาติ แผนปฏิรูปประเทศด้านต่างๆ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 รวมทั้งแนวโน้มการพัฒนา ที่เน้นสร้างทักษะ สมรรถนะของคนให้รู้จัก เชื่อมโยง ปรับตัวให้เข้ากับโลกที่เปลี่ยนไป

เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลกที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและอนาคต รวมทั้งนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาและจัดการศึกษาของประเทศ จึงเกิด

การปรับปรุงมาตรฐานการศึกษาของชาติใหม่ โดยเน้นเฉพาะการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาตามระดับและประเภทการศึกษา ให้เป็นคนไทย 4.0 ที่ตอบสนองวิสัยทัศน์การพัฒนาประเทศที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี

หลักการและอุดมการณ์ของมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 จึงถูกกำหนดให้มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตน เป็นพลเมืองดี มีคุณภาพ และความสามารถสูง ได้รับโอกาสเท่าเทียมกันทางการศึกษา สามารถเป็นผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาประเทศสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน (มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561, 2562)

มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 เน้นพัฒนาผู้เรียนไปสู่ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา (Desired Outcomes of Education : DOE Thailand) โดยกำหนดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของผู้เรียนที่เหมาะสมตามช่วงวัยในแต่ละระดับและประเภทการศึกษา เพื่อพัฒนาให้เป็นบุคคลที่มีคุณลักษณะ 3 ด้าน คือ ผู้เรียนรู้ ผู้ร่วมสร้างสรรค์ นวัตกรรม และพลเมืองที่เข้มแข็ง โดยแต่ละด้านจะประกอบด้วยทักษะสำคัญที่คนไทยจะต้องได้รับการพัฒนาให้เกิดขึ้น คุณลักษณะละไม่เกิน 6 - 7 เรื่อง ไล่ระดับกันไป ตั้งแต่ปฐมวัยจนถึงอุดมศึกษา แต่ละระดับจะกำหนดทักษะสำคัญที่เด็กไทยจะต้องได้รับการพัฒนา เพื่อให้สถานศึกษาใช้เป็นเป้าหมายในการจัดการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนเกิดผลลัพธ์ดังกล่าว

มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561
เน้นการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดผลลัพธ์
ที่พึงประสงค์ของการศึกษา
เพื่อพัฒนาประเทศสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน

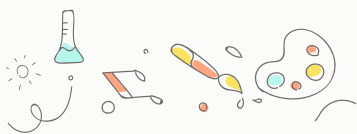
○ มาตรฐานการศึกษาที่แตกต่างกัน

มาตรฐานการศึกษาของชาติ ฉบับที่ 1 มีลักษณะเป็นข้อกำหนดคุณลักษณะหรือคุณภาพที่พึงประสงค์ และมาตรฐานที่ต้องการให้เกิดขึ้น เพื่อใช้เป็นหลักในการเทียบเคียงสำหรับการส่งเสริม กำกับดูแล ตรวจสอบ การประเมินผล และการประกันคุณภาพการศึกษา ดังนั้น มาตรฐานการศึกษาของชาติ จึงประกอบด้วยตัวบ่งชี้หลักและตัวบ่งชี้ย่อย เพื่อใช้ในการเทียบเคียง

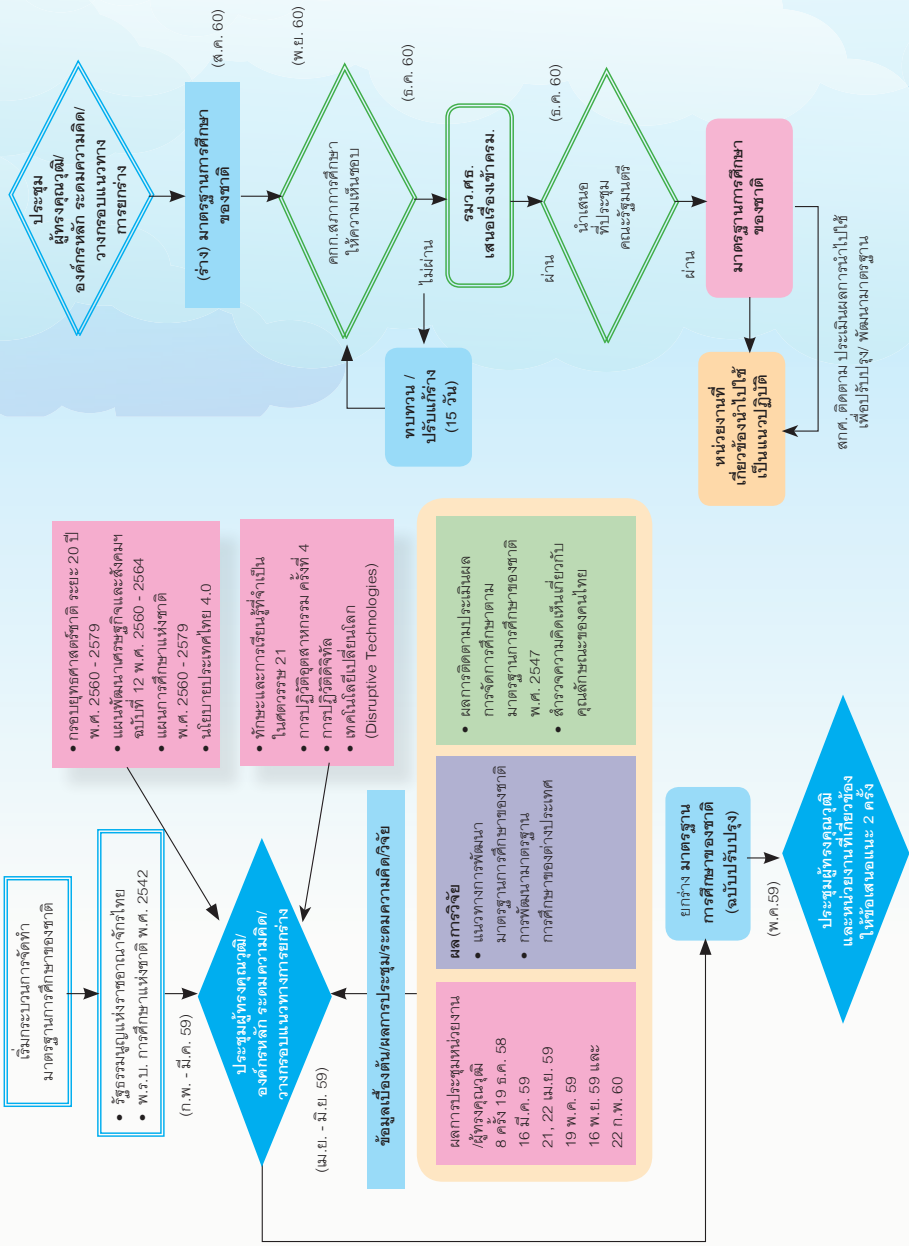
มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ.2561 ฉบับที่ 2 มีลักษณะเป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะ คุณภาพที่พึงประสงค์ เพื่อให้สถานศึกษาทุกแห่งยึดเป็นกรอบสำหรับการพัฒนาผู้เรียน ที่แตกต่างตามสภาพของท้องถิ่นและสถานศึกษา ดังนั้น มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 จึงกำหนดในรูปแบบของผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ ของการศึกษา 3 ด้าน คือ ผู้เรียนรู้ ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม และพลเมืองที่เข้มแข็ง เพื่อให้สถานศึกษาพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะและทักษะตามที่กำหนดไว้ตั้งแต่ระดับปฐมวัยจนถึงอุดมศึกษา

มาตรฐานการศึกษาของชาติ ฉบับที่ 1
ใช้ในการเทียบเคียงเพื่อการกำกับ ดูแล ตรวจสอบ
ประเมิน ประเมินคุณภาพ ให้เป็นไปตามมาตรฐาน
มาตรฐานการศึกษาของชาติ ฉบับที่ 2
ใช้เป็นกรอบเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนที่แตกต่าง
ตามสภาพบริบทและสถานศึกษา

กระบวนการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561

การประกันคุณภาพการศึกษา

การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นการดำเนินการเพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและสาธารณชนว่าสถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมี

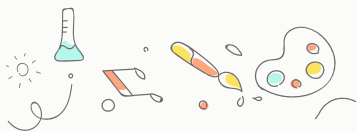
คุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา และผู้เรียนจะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพจากสถานศึกษา หลังจากที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มีผลบังคับใช้ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (ทบวงมหาวิทยาลัยเดิม) ได้จัดทำประกาศทบวงมหาวิทยาลัยเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษายภายใน เพื่อใช้ในสถาบันอุดมศึกษาช่วงปี 2545 ต่อมาเมื่อพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มีการแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 ในปี พ.ศ. 2545 กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ประกาศกฎกระทรวงการประกันคุณภาพสำหรับระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและการอุดมศึกษาขึ้นมาใช้ในปี พ.ศ. 2546

● กฎกระทรวงการประกันคุณภาพระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2546

กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้กฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษายภายในสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2546 สาระสำคัญของกฎกระทรวงฉบับนี้คือ

◆ จัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษายภายในสถานศึกษา โดยสถานศึกษาจะต้องแต่งตั้งคณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษายภายในสถานศึกษา เพื่อแต่งตั้งคณะบุคคลขึ้นมาทำหน้าที่ในการตรวจสอบ ทบทวน และรายงานคุณภาพการศึกษายภายในสถานศึกษา

◆ สถานศึกษาจะต้องจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาที่สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พร้อมทั้งจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษายของสถานศึกษา และจัดทำรายงานคุณภาพการศึกษายประจำปี

◆ หน่วยงานต้นสังกัดและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ส่งเสริม สนับสนุน และร่วมดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

◆ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดำเนินการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพสถานศึกษาอย่างน้อย 1 ครั้ง ในทุก 3 ปี และรายงานผลให้สถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัดทราบ

● กฎกระทรวงการประกันคุณภาพระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2545 และ พ.ศ. 2546

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ได้จัดทำประกาศทบวงมหาวิทยาลัย เรื่อง ระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2545 เพื่อใช้เป็นแนวปฏิบัติ สำคัญของประกาศฉบับนี้ คือ

◆ ให้ทบวงมหาวิทยาลัยสนับสนุนและส่งเสริมสถาบันอุดมศึกษา จัดทำระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในตามภารกิจหลักของสถาบันอุดมศึกษา ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล รวมทั้งให้มีการประเมินผล และติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาจากภายในหรือโดยหน่วยงานต้นสังกัดที่มีหน้าที่กำกับดูแลสถาบันการศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการประเมินคุณภาพจากภายนอก

◆ ให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการประกันคุณภาพภายในระดับอุดมศึกษาขึ้นในแต่ละคณะวิชาหรือสถาบันอุดมศึกษาเพื่อกำหนดนโยบาย หลักเกณฑ์ แนวทาง วิธีการตรวจสอบและประเมิน ระบบ กลไกและประเมินผลการดำเนินงาน การประกันคุณภาพการศึกษาภายในของแต่ละคณะวิชาหรือสถาบันอุดมศึกษา โดยคณะวิชาหรือสถาบันอุดมศึกษา อาจจัดให้มีการตรวจสอบและประเมินผลเป็นการภายในได้ตามที่เห็นสมควร และให้ถือเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหาร การศึกษาที่คณะวิชาและสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา ต้องดำเนินการอย่างมีระบบและต่อเนื่อง

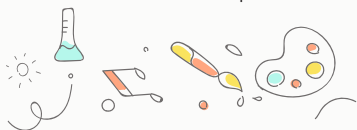

หลังจากดำเนินการตามประกาศฉบับปี พ.ศ. 2545 ในปี พ.ศ. 2546 กระทรวงศึกษาธิการ ได้ประกาศกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2546 เพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ในมาตรา 5 และมาตรา 47 วรรคสอง โดยสาระสำคัญเกี่ยวกับระบบและกลไกการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของกฎกระทรวงฉบับนี้ยังคงไว้ตามประกาศทบวงมหาวิทยาลัยฯ พ.ศ. 2545

• กฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553

กระทรวงศึกษาธิการได้ออกกฎกระทรวงว่าด้วยระบบหลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 โดยรวมการประกันคุณภาพภายในและภายนอกของการศึกษาทุกระดับไว้ในฉบับเดียวกัน กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วย การประเมินคุณภาพภายใน การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา การพัฒนาคุณภาพการศึกษา และระบบการประกันคุณภาพภายนอกเพื่อรับรองมาตรฐานและมุ่งพัฒนาคุณภาพการศึกษาทุกระดับ โดยสถานศึกษาทุกระดับจะต้องดำเนินการประกันคุณภาพภายในอย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี ต้องจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายในเสนอต่อคณะกรรมการสถานศึกษา หน่วยงานต้นสังกัด และต้องนำผลการประเมินคุณภาพทั้งภายในและภายนอกไปประกอบการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

การศึกษาแต่ละระดับทั้งการศึกษาขั้นพื้นฐาน การอาชีวศึกษา และการอุดมศึกษา จะต้องมีความกระชับการประกันคุณภาพภายในของแต่ละระดับ เพื่อวางระเบียบ หรือออกประกาศ กำหนดหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติ

เกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในของการศึกษาระดับนั้นๆ สถานศึกษาของแต่ละระดับ จะต้องกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ และมาตรฐานการศึกษาของแต่ละระดับตามที่กระทรวงศึกษาธิการประกาศกำหนด

นอกจากนี้ ยังกำหนดให้หน่วยงานต้นสังกัดของทุกระดับการศึกษาต้องจัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาอย่างน้อย 1 ครั้ง ในทุก 3 ปี และแจ้งผลให้สถานศึกษาของแต่ละระดับทราบ รวมทั้งเปิดเผยผลการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาต่อสาธารณชน

● กฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561

กระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินการปรับปรุงเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษา แนวใหม่ โดยออกเป็นกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 สำคัญคือ

- ◆ ให้สถานศึกษาแต่ละแห่งจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา โดยการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาแต่ละระดับและประเภทการศึกษาที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการประกาศกำหนด

- ◆ จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาและดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้

- ◆ จัดให้มีการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

- ◆ ติดตามผลการดำเนินการ เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา

◆ จัดส่งรายงานผลการประเมินตนเอง ให้แก่หน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่กำกับดูแลสถานศึกษาเป็นประจำทุกปี โดยหน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่กำกับดูแลสถานศึกษามีหน้าที่ในการให้คำปรึกษาช่วยเหลือ และแนะนำสถานศึกษา เพื่อให้การประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

**การประกันคุณภาพการศึกษา
เป็นการพัฒนาและสร้างความเชื่อมั่นว่า
สถานศึกษานั้นสามารถจัดการศึกษาได้
อย่างมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา
และบรรลุเป้าประสงค์ของหน่วยงานต้นสังกัด
หรือหน่วยงานที่กำกับดูแล**

● ปัญหาและการแก้ปัญหาการประกันคุณภาพการศึกษา

การประกันคุณภาพการศึกษาที่ผ่านมา ก่อนประกาศใช้กฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 ไม่สอดคล้องกับหลักการประกันประกันคุณภาพการศึกษาที่แท้จริง สถานศึกษาส่วนใหญ่จะใช้

มาตรฐานของหน่วยงานต้นสังกัดเป็นมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา การดำเนินการเพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาจึงไม่สะท้อนความเป็นจริงของการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนและสถานศึกษาที่แตกต่างกัน รวมทั้งหน่วยงานที่ดำเนินการเรื่องการประเมินคุณภาพภายนอก คือ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือ สมศ. ก็ได้จัดทำมาตรฐานของ สมศ. ขึ้นมาเพื่อใช้ในการประเมินคุณภาพของสถานศึกษา ซึ่งส่งผลกระทบต่อสถานศึกษาและครูผู้สอน เนื่องจากสถานศึกษาต้องจัดการเรียน

การสอนให้ได้ตามมาตรฐานของหน่วยงานต้นสังกัดและต้องคำนึงถึงมาตรฐานของ สมศ. อีกชั้นหนึ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องการจัดทำเอกสารรายงานการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาและเอกสารต่างๆ เพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอกให้กับ สมศ. ตรวจสอบพิจารณาเป็นการสร้างภาระแก่สถานศึกษาและบุคลากรในสถานศึกษาที่จะต้องจัดทำเอกสารจำนวนมากเพื่อรองรับการประเมินดังกล่าว รวมทั้งกระบวนการประเมินที่เป็นลักษณะการตัดสินว่า ผ่านหรือไม่ผ่าน ส่งผลให้สถานศึกษาไม่สามารถจัดการศึกษาที่สะท้อนถึงการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนที่มีความแตกต่าง หลากหลายได้อย่างแท้จริง กฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 จึงถูกกำหนดขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาของการประกันคุณภาพการศึกษาที่ผ่านมา โดยเน้นให้สถานศึกษาจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาตามบริบทที่แตกต่าง หลากหลาย สะท้อนความเป็นเอกลักษณ์ของสถานศึกษา โดยใช้มาตรฐานการศึกษาของแต่ละระดับและประเภทการศึกษาเป็นกรอบในการจัดทำ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะตามที่มาตรฐานการศึกษาของชาติกำหนดไว้ จากนั้นจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา การดำเนินงานตามแผน และการจัดทำรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา พร้อมทั้งข้อเสนอในการพัฒนาตนเองให้มีความก้าวหน้าขึ้นไปอีก 1 ระดับ

การดำเนินงานของ สมศ. กับกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา

เมื่อกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 กำหนดเนื้อหาสาระสำคัญดังกล่าวแล้วข้างต้น สมศ. จึงได้กำหนดกรอบแนวทางในการประเมินคุณภาพภายนอกรอบ 4 ตามกฎกระทรวงการประกันคุณภาพ คือ

- การประเมินคุณภาพภายนอกเชื่อมโยงกับระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัด

- ให้ความสำคัญกับการประเมินคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน การใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ การประเมินการทำงานจากสภาพจริง เน้นที่ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ

- มีกลไกในการปฏิบัติที่เอื้อต่อการดำเนินการตามมาตรฐานการศึกษาของแต่ละระดับ เกิดประสิทธิภาพในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และเกิดการส่งเสริมการยกระดับคุณภาพของสถานศึกษา

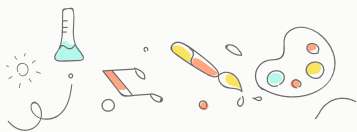
มาตรฐานการศึกษาของต่างประเทศ

มาตรฐานการศึกษา (Education Standards) มักจะใช้ควบคู่กับเรื่องของคุณภาพ (Quality) ทุกประเทศจะกำหนดเกณฑ์หรือเงื่อนไขด้านคุณภาพการศึกษาด้วยการระบุเป็นมาตรฐานการศึกษาภายใต้เกณฑ์หรือคุณภาพการศึกษาของแต่ละเรื่อง/แต่ละด้าน เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษานำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและการศึกษาทั้งระบบ ให้บรรลุผลลัพธ์ที่พึงประสงค์และเป้าหมายทางการศึกษาที่แต่ละประเทศได้กำหนดไว้

มาตรฐานการศึกษาจะถูกนำมาใช้เชื่อมโยงกับระบบการประเมิน ประกันคุณภาพทางการศึกษา โดยนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการตรวจสอบคุณภาพของผู้เรียน และคุณภาพของการจัดการศึกษาภายในสถาบันการศึกษา เพื่อให้ได้คุณภาพของผู้เรียนเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด และเป็นการสร้างความเชื่อมั่นในระบบการประเมินประกันคุณภาพทางการศึกษาของสถาบันการศึกษาแต่ละแห่ง

● มาตรฐานการศึกษาต่างประเทศกับระบบประกันคุณภาพ

มาตรฐานการศึกษาถูกนำมาใช้ในลักษณะที่เป็น “เกณฑ์มาตรฐาน” หรือ “Key State” ในการประกันคุณภาพ โดยส่วนใหญ่ต่างประเทศจะกำหนดอายุของผู้เรียนในแต่ละช่วงชั้นตามระดับการศึกษาตั้งแต่ระดับปฐมวัย ประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา พร้อมกับกำหนดเกณฑ์มาตรฐานสำหรับการประเมินผล เพื่อให้ในการเทียบเคียงให้ได้ระดับมาตรฐานที่กำหนด การสอบเพื่อวัดและ

ประเมินผลจึงเป็นการสะท้อนผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนในแต่ละระดับว่า ผู้เรียนมีคุณภาพ มีสมรรถนะตามมาตรฐาน ที่กำหนดไว้ในแต่ละระดับหรือไม่ อย่างไรก็ตาม มาตรฐานการศึกษาจึงเป็นเครื่องมือในการ

ตรวจสอบและเป็นหลักประกันคุณภาพการจัดการเรียนการสอนและการจัดการศึกษาของสถาบันการศึกษาแต่ละแห่ง

มาตรฐานการศึกษาในระบบประกันคุณภาพการศึกษาของต่างประเทศมักจะถูกนำมาใช้สำหรับการจัดการศึกษาในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน แต่มีความแตกต่างกันตามสภาพของพื้นที่ สภาพแวดล้อม สังคม และกฎหมายที่บังคับใช้ในการจัดการศึกษาของแต่ละประเทศ

ส่วนใหญ่มาตรฐานการศึกษาของต่างประเทศถูกสถานศึกษานำมาใช้เป็นกรอบหรือร่วมใหญ่สำหรับนำไปจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียน โดยหน่วยงานส่วนกลางให้อิสระและกระจายอำนาจไปสู่หน่วยงานระดับภูมิภาคและระดับท้องถิ่น สถานศึกษาหรือสถาบันการศึกษาแต่ละแห่งสามารถปรับหลักสูตรให้มีความสอดคล้องและเหมาะสมกับสภาพของพื้นที่ โดยเชื่อมโยงกับการประเมินและการประกันคุณภาพการศึกษาทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาแต่ละแห่งด้วย

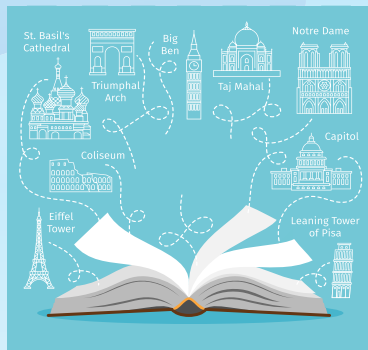
• ตัวอย่างมาตรฐานการศึกษาของต่างประเทศ

สหรัฐอเมริกา : มาตรฐานการศึกษาถูกกำหนดโดยรัฐบาลระดับมลรัฐ ซึ่งแต่ละมลรัฐจะกำหนดมาตรฐานการศึกษาที่แตกต่างกัน บางมลรัฐกำหนดเป็นวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้แบบกว้างๆ บางมลรัฐกำหนดเป็นผลลัพธ์เชิงพฤติกรรมหรือเป้าหมายการเรียนรู้ที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน โดยในแต่ละมลรัฐจัดทำกฎหมายซึ่งเป็นข้อกำหนดด้านมาตรฐานให้สถานศึกษาทั้งรัฐและเอกชนต้องปฏิบัติตาม ทั้งนี้สถานศึกษาทุกแห่งจะต้องปฏิบัติตามมาตรฐานการจัดการเรียนการสอนภายใต้การควบคุมดูแลของรัฐบาลของแต่ละมลรัฐ มาตรฐานดังกล่าวจะเรียกว่า “Common

Core Standards” ซึ่งจะระบุรายละเอียดเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาทุกรายวิชาที่นักเรียนในแต่ละระดับชั้นจะต้องเรียน สำหรับการประเมินคุณภาพการศึกษาเน้นการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนเป็นหลัก (Student Learning Outcome) และมาตรฐานการประเมินคุณภาพการศึกษาดังกล่าวจะเป็นไปตามที่องค์กรการประเมินกำหนดขึ้น

อังกฤษ : มาตรฐานการศึกษาของประเทศอังกฤษมีลักษณะเป็นเกณฑ์มาตรฐานที่อิงตามอายุของผู้เรียนในแต่ละช่วงชั้น อังกฤษกำหนดหลักสูตรการศึกษาของชาติ เรียกว่า National Curriculum ซึ่งประกอบด้วยมาตรฐานสาระการเรียนรู้ตามระดับช่วงชั้น และเน้นการพัฒนาความรู้ความสามารถที่ผู้เรียนควรจะทำให้ได้ในแต่ละช่วงชั้นให้ได้ตามมาตรฐานที่กำหนดไว้

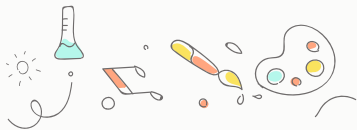

มาตรฐานการศึกษาของประเทศอังกฤษ ประกอบด้วย มาตรฐานการศึกษาปฐมวัย และมาตรฐานการศึกษาตามหลักสูตรแห่งชาติสำหรับโรงเรียนประถมศึกษา (National Curriculum for Primary School) นอกจากนี้ยังกำหนดมาตรฐานการศึกษาของชาติด้านการรู้หนังสือ (Literacy) และด้านการคิดคำนวณ (Numeracy)

การตรวจสอบคุณภาพจากกระบวนการประกันคุณภาพทางการศึกษาของอังกฤษมี 2 ขั้นตอนหลัก ได้แก่ การควบคุมคุณภาพ (Quality Control) ซึ่งเป็นความรับผิดชอบของแต่ละสถาบัน เพื่อให้สถานศึกษาหรือสถาบันการศึกษาการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ และการตรวจสอบกลไกการควบคุมคุณภาพ (Quality Audit) ที่เน้นถึงประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา

นิวซีแลนด์ : ระบบมาตรฐานการศึกษาชาติ (National Standards System) ของนิวซีแลนด์ กำหนดขึ้นเพื่อใช้กำกับดูแลการบริหารการศึกษาแบบกระจายอำนาจ ให้บรรลุเป้าหมายด้านคุณภาพการศึกษา

นิวซีแลนด์กำหนดมาตรฐานหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน เรียกว่า The New Zealand Curriculum ซึ่งเป็นหลักสูตรแกนกลางในการกำหนดทิศทางการเรียนรู้

ของสถานศึกษาในประเทศ ประกอบด้วย
วิสัยทัศน์ ค่านิยมที่พึงประสงค์ (Values)
และสมรรถนะหลักสาระการเรียนรู้ (Key
Competencies) เพื่อพัฒนาผู้เรียน
ให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาตามที่
หลักสูตรกำหนดไว้ (Achievement Objectives)

โดยเน้นการวัดและประเมินผลระหว่างการเรียนรู้ การเรียนการสอน เพื่อพัฒนาการเรียนรู้
ของผู้เรียนและพัฒนาการสอนของครู และใช้ข้อมูลจากการประเมินผลการเรียนรู้
ในการพัฒนาผู้เรียนนำไปใช้ปรับปรุงนโยบายการพัฒนาสถานศึกษา หลักสูตร วิธีการสอน
หรือรายงานต่อคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และกระทรวงศึกษาธิการ

นอกจากนี้ นิวซีแลนด์ได้กำหนดมาตรฐานการศึกษาอื่นๆ เช่น มาตรฐานการศึกษา
ปฐมวัย มาตรฐานสำหรับผู้ที่ยังไม่ถึงชั้นประถมศึกษา รวมถึงการประเมินคุณสมบัติ
ของผู้สำเร็จการศึกษาในแต่ละระดับด้วย

สำหรับการประกันคุณภาพการศึกษาของนิวซีแลนด์แบ่งเป็น 2 ระดับ ได้แก่
(1) การศึกษาขั้นพื้นฐาน รับผิดชอบโดยสำนักงานตรวจสอบทบทวนทางการศึกษา
(ERO) ทำหน้าที่ในการประเมินและรายงานผลเกี่ยวกับการศึกษา และ (2) การศึกษา
ระดับอุดมศึกษา รับผิดชอบโดยสำนักงานรับรองคุณวุฒิทางการศึกษาของนิวซีแลนด์
(NZQA) ทำหน้าที่ในการควบคุมคุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษาให้เป็นไปตามกรอบ
คุณวุฒิการศึกษาที่กำหนด

การประกันคุณภาพการศึกษาของนิวซีแลนด์ถือเป็นเครื่องมือสำหรับใช้ประเมิน
ตนเอง เพื่อรักษา ปรับปรุงคุณภาพ ประเมินผลลัพธ์ที่ผู้เรียนจะได้รับ โดยเน้นความต้องการ
ของผู้เรียนเป็นหลัก

ฟินแลนด์ : ฟินแลนด์ไม่มีมาตรฐานการศึกษาของชาติเป็นการเฉพาะ แต่มีหลักสูตร
การศึกษาขั้นพื้นฐานภาคบังคับ เป็นหลักสูตรแกนกลางแห่งชาติในทุกระดับการศึกษา
โดยหลักสูตรดังกล่าว จะมีความสอดคล้องกันทั้งระบบ ซึ่งใช้เป็นกรอบพื้นฐาน
เพื่อให้โรงเรียนนำไปพัฒนาปรับหลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพบริบทของสถานศึกษา
แต่ละแห่ง ฟินแลนด์มีระบบการศึกษาขั้นพื้นฐาน (Basic Education) ที่เป็นรูปแบบ

เดียวกัน ทุกโรงเรียนต้องปฏิบัติตามกฎของรัฐและปฏิบัติตามหลักสูตรแกนกลางของชาติ ส่วนครูผู้สอน แม้จะมีอิสระในการจัดการเรียนการสอน แต่มีเงื่อนไข คือต้องสอนตามหลักสูตรที่กำหนด เพื่อให้สามารถจัดการศึกษาได้ตามเป้าประสงค์ และได้ตามมาตรฐานของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

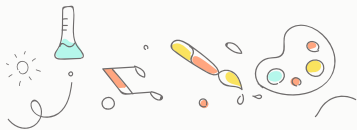
ฟินแลนด์ไม่มีระบบประกันคุณภาพภายในทุกระดับการศึกษา จึงใช้ผลการประเมินคุณภาพนักเรียนจากหลักสูตรที่สถาบันการศึกษาดำเนินการเป็นการตรวจสอบคุณภาพการจัดการศึกษา โดยกำหนดให้ศูนย์ประเมินการศึกษาของประเทศ (FINEEC) เป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่ประเมินคุณภาพภายนอก ตรวจสอบผลการจัดการศึกษาในภาพรวมของประเทศ และติดตามผลการประเมินนักเรียนเป็นรายบุคคล

อย่างไรก็ตาม การประกันคุณภาพการศึกษาของฟินแลนด์ นับว่าเป็นเครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อนและพัฒนาการจัดการศึกษา เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตรแกนกลางระดับชาติ และสะท้อนความสำเร็จทางการศึกษาของฟินแลนด์

ญี่ปุ่น : มาตรฐานการศึกษาของญี่ปุ่นเรียกว่า มาตรฐานการเรียนรู้การศึกษาภาคบังคับ ซึ่งญี่ปุ่นได้ให้ความสำคัญกับมาตรฐานดังกล่าว โดยตระหนักว่าการศึกษภาคบังคับเป็นสิทธิพื้นฐานของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ ประเทศญี่ปุ่นกำหนดหลักสูตรแกนกลาง (Course of Study) ของประเทศ โดยมาตรฐานการเรียนรู้การศึกษาภาคบังคับจะถูกกำหนดไว้ในหลักสูตรการเรียนการสอนของผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษาภายใต้กรอบของหลักสูตรแกนกลางของประเทศ

นอกจากนี้ ญี่ปุ่นยังได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้รายวิชา มาตรฐานสำหรับ การวัด และประเมินผลการจัดการศึกษา รวมถึงการทดสอบในระดับชาติ อย่างไรก็ตาม มาตรฐานการศึกษาดังกล่าวเหล่านี้ จะเกี่ยวเนื่องกับระบบการประกันคุณภาพการศึกษา โดยมีการประเมินคุณภาพทั้งในระดับสถาบันและระดับหลักสูตร และสถานศึกษาทุกแห่งจะต้องจัดทำรายงานการประเมินตนเองเพื่อเสนอต่อกระทรวงศึกษาธิการ

สาธารณรัฐเกาหลี : ระบบมาตรฐานการศึกษาของสาธารณรัฐเกาหลี กำหนดในรูปแบบของมาตรฐานหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและหลักสูตรการศึกษา

ในแต่ละระดับการศึกษา เพื่อให้สถานศึกษาใช้เป็นกรอบในการจัดการศึกษา สถานศึกษาทุกแห่งจะต้องสอนตามหลักสูตรที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพมาตรฐานตามหลักสูตรการศึกษาซึ่งเป็นไปในแนวทางเดียวกัน รวมทั้งมีการสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาในระดับชาติด้วย สำหรับการประกัน

คุณภาพทางการศึกษาจะดำเนินการตามหลักสูตรแกนกลาง และเปิดโอกาสให้สถานศึกษาสามารถปรับปรุงให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นและสถานศึกษาได้ด้วย

● มาตรฐานการศึกษาคือกรอบหลักสำหรับการพัฒนาผู้เรียน

จากกรณีตัวอย่างมาตรฐานการศึกษาของต่างประเทศ พบว่า

- มาตรฐานการศึกษาของแต่ละประเทศถูกกำหนดไว้เพื่อใช้เป็นกรอบหลักสำหรับการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในแต่ละระดับการศึกษา เพื่อเป็นเกณฑ์สำหรับผู้เรียนแต่ละระดับหรือแต่ละช่วงชั้นจะต้องบรรลุ

- มาตรฐานการศึกษาถูกนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการประกันคุณภาพทางการศึกษาของแต่ละประเทศ ภายใต้หน่วยงานที่รับผิดชอบหลัก

- การประเมินภายในและภายนอกสถานศึกษา มีทั้งการประเมินผู้เรียน การประเมินครูผู้สอน และการประเมินโรงเรียน

- มาตรฐานการศึกษาในแต่ละประเทศจะเชื่อมโยงกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศ โดยมาตรฐานการศึกษาถูกกำหนดไว้ในหลักสูตรการเรียนการสอนของผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา เพื่อให้สถานศึกษาแต่ละแห่งสามารถจัดการเรียนการสอนได้ตามหลักสูตรที่กำหนดขึ้น และบรรลุเป้าประสงค์เป็นไปตามที่หลักสูตรของแต่ละประเทศกำหนดไว้

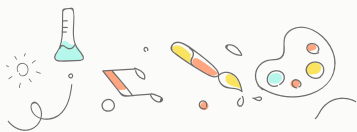
- ต่างประเทศค่อนข้างให้อิสระอย่างเต็มที่กับหน่วยงาน
ในระดับภูมิภาค ระดับท้องถิ่น และสถานศึกษา
ในการจัดการศึกษา แต่สำหรับประเทศแถบเอเชีย
แม้จะยังคงให้ความสำคัญแก่การจัดการศึกษา
แต่ก็ไม่ได้ให้อิสระอย่างเต็มที่ ยังคงมีการควบคุม
การจัดการศึกษาของภาพรวมในส่วนกลาง

- จุดเด่นของระบบการบริหารทางการศึกษา
ของต่างประเทศ คือ การใช้หลัก “การกระจาย
อำนาจ” ไปยังหน่วยงานในระดับท้องถิ่น เพื่อให้มีการ
จัดการศึกษาให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ของสถานศึกษาแต่ละแห่ง เน้นให้ผู้เรียน
เกิดการพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ตามช่วงวัยได้อย่างเหมาะสม และบรรลุเป้าประสงค์
ทางการศึกษา ที่กำหนด โดยคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียนเป็นสำคัญ

ข้อค้นพบและข้อเสนอแนะแนวทางการดำเนินการในอนาคต

เมื่อพิจารณาจากข้อมูลมาตรฐานการศึกษาของชาติทั้งในประเทศและ
ต่างประเทศ แนวโน้มมาตรฐานการศึกษาของชาติที่ควรจะเป็นในอนาคตนั้น
มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 ที่มีลักษณะเป็น DOE (Desired Outcomes
of Education) ยังคงมีความเหมาะสม เนื่องจากมาตรฐานการศึกษาของชาติ
พ.ศ. 2561 กำหนดเฉพาะผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของผู้เรียนครอบคลุมในทุกระดับ
การศึกษา ตั้งแต่ระดับปฐมวัยจนถึงอุดมศึกษา และให้อิสระกับสถานศึกษา
ในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนตามสภาพของสถานศึกษา ซึ่งมาตรฐาน
ศึกษารูปแบบดังกล่าวมีความยืดหยุ่น มีความเหมาะสมกับสถานการณ์
ปัจจุบันที่ต้องการพัฒนาคุณลักษณะและทักษะสำคัญของคนไทยให้เกิดขึ้น
โดยให้อิสระกับสถานศึกษาในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของตนเองตามบริบท
ของสถานศึกษาและจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนได้อย่าง
หลากหลาย และมีประสิทธิภาพ

◆ ควรแยกผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและอาชีวศึกษาออกจากกัน เนื่องจากการจัดการศึกษาของผู้เรียนทั้งสองระดับมีรูปแบบการเรียนการสอน ทักษะและสมรรถนะที่แตกต่างกัน โดยเพิ่มเติมผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของระดับอาชีวศึกษาขึ้นมาอีกระดับหนึ่ง

◆ อาจปรับปรุงมาตรฐานการศึกษาของชาติโดยเพิ่มเติมผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ (คุณลักษณะของคนไทย 4.0) ในช่วงวัยแรงงาน และวัยผู้สูงอายุ เพื่อให้ครอบคลุมการพัฒนาคนไทยตลอดช่วงชีวิต สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และแผนพัฒนาประเทศในเรื่องต่างๆ

◆ ควรปรับปรุงเพิ่มเติมรายละเอียดต่างๆที่กำหนดไว้ในมาตรฐานการศึกษาของชาติให้สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างแท้จริง เพื่อเป็นกรอบให้กับการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของหน่วยงานต้นสังกัดที่จัดการศึกษาและ

สถานศึกษาทั้งการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่คล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะและทักษะตามที่กำหนดไว้ในมาตรฐานการศึกษา สามารถพัฒนาคนได้ตรงกับเป้าหมายของการพัฒนาประเทศ

◆ การประกันคุณภาพการศึกษา ควรยึดมาตรฐานการศึกษาของชาติเป็นหลัก หลักการ แนวทาง เกณฑ์การประเมิน จะต้องมีความเชื่อมโยง สัมพันธ์กัน สะท้อนถึงการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพได้อย่างแท้จริง

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

ดร.สุภัทร จำปาทอง

ดร.สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์

นายสำเนา เนื้อทอง

ดร.ประวีณา อัสโย

เลขาธิการสภาการศึกษา

รองเลขาธิการสภาการศึกษา

ผู้อำนวยการสำนักมาตรฐานการศึกษา

และพัฒนการศึกษา

ผู้อำนวยการกลุ่มมาตรฐานการศึกษา

บรรณาธิการ

นางสาวกรกมล จึงสำราญ

นักวิชาการศึกษาศำนาถการพิเศษ

คณะผู้จัดทำ

นางสาวกรกมล จึงสำราญ

นักวิชาการศึกษาศำนาถการพิเศษ

ดร.วิภาดา วานิช

นักวิชาการศึกษาศำนาถการ

นางสาวสุชาดา กลางสอน

นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ

นางสาวภควดี เกิดบัณฑิต

นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ

หน่วยงานที่รับผิดชอบ

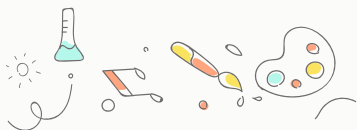
สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนการศึกษา

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

99/20 ถนนสุขุมวิท เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10200

โทร 0 2668 7123 ต่อ 2513 โทรสาร 0 2243 1129

เว็บไซต์ <http://www.onec.go.th>

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

99/20 ถนนสุขุโขทัย เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300

โทร. 0 2668 7123 โทรสาร 0 2243 1129

ขอความร่วมมือจากท่านผู้ใช้เอกสารเล่มนี้
ตอบแบบแสดงความคิดเห็นในการนำหนังสือไปใช้ประโยชน์
เพื่อเป็นข้อมูลให้สำนักงานฯ ได้นำไปพัฒนาการศึกษาต่อไป
และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

แบบสอบถาม

มาตรฐานการศึกษาของชาติ
กับการประกันคุณภาพการศึกษา
สู่การพัฒนาการศึกษาของไทย

สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาศึกษา

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

โทรศัพท์ 0 2668 7123 ต่อ 2528

โทรสาร 0 2243 1129

Website : www.onec.go.th